

וועד העולמי לתיקון חטא המרגלים

גליון # 7

ארגון מוקדש לתיקון חטא המרגלים ולעורר על קדושת ומצות ישוב ארץ ישראל כמבואר במדרש תלפיות (ענף ארץ ישראל), יחד הקדוש ברוך הוא את ארץ ישראל כמו בעל המיחד קרקע לאשתו למזונותיה, והשכינה אין שורה בחוץ לארץ. ובספר חרדים (דף נ"ז), מצות עשה מן התורה לדור בארץ ישראל, שנאמר וירשתה וישבת בה, וכאמרם ז"ל שמצוה זו שקולה כנגד כל מצות שבתורה

חודש ניסן תש"ס לפ"ק

כי הגם שרובם היו צדיקים ולא נכשלו בהחטאים דעשרה נסיונות הנזכר רק המיעוט שבהם. עם על זה הנה בזה נכשלו כמעט כולם במה שלא מיחו בעוברי עבירה והעלימו עין מהם ועשו זה בכוונה ובדרך נסיון והיינו כי על ידי זה יתברר אצלם אם שיעמוד עליהם האור הגדול הזה גם בעת חטא ופגם ח"ו ואז יתברר להם שיתקיים עליהם האור הזה לעולם. והיה להם העלמת עין מלמחות בעוברי עבירה בכוונה ובדרך נסיון.

לא נשאר מכל העשרה כולם רק חטא העגל וחטא המרגלים. וא"כ הרי קשה מה שאמר הקב"ה וינסו אותי זה עשר פעמים וכן מה שאמר לשון נסיון על זה וכנזכר. ובאמת כי גם בחטא העגל הנה אמרו בילקוט פ' עקב רמז תתנ"ב דכל חטא העגל היו רק הערב רב לבד וכן הוא בזה"ק פנחס רל"ז א' ב' ע"ש ואמרו שם כי מה שנאמר. בפ' תשא ל"ב כ"ח. ויפול מן העם כו' כשלושת אלפי איש. היו כולם מן הערב רב

ספר שערי הלשם חלק ב - סימן ה - מדבר סיני (דור המדבר ונסיונותיו)

... והרי נמצא כי ההבטחה שהבטיח הקב"ה בביאת הארץ לאותו הדור ג"כ היה מכוון ובושר. כי אלולא החטא היה נעשה היחוד על ידם למעלה. והיו מתייחדים גם הם עצמם ברחל שהיא ארץ החיים ארץ ישראל. ובזה גופא היה נשלם תיקון היחוד אשר היה חסר עדיין בבנין בית ישראל וכנ"ל הרי היה

נשלם מעתה ע"י יחודם ברחל וביאתם לארץ. וזה עצמו היה כוונתו ית"ש מה שיסד את שורש נשמת דאותו הדור משורש אחר זולת רחל. והוא בהארת אור הדעת דאבא. כי עי"ז יהיה אפשר להם לתקן את החסרון מה שנעשה בבנין בית ישראל ע"י החטא דעהד"ע. ולהשלים את היחוד כהראוי כי ע"י שהם בשורש הדעת שהוא מרזא דמתקלא. הרי היה אפשר להם לעורר בהאור הגנוז שנגנז ע"י החטא ע' לעיל דרוש ד' ענף כ"ה. שיחזור ויתגלה ולהמשיכו למטה. והוא מרזא דאור א"ס המייחד את כולם וכמ"ש אליהו זל"ט ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון. והרי היו מתייחדים על ידו כל בחי' נוקבין עם רחל לאחד ונכללו כולם בה כי היא המלכות שהיא כלל כולם כנודע. אלא שע"י החטא נעשה פירוד בין הדבקים אבל ע"י הגילוי דאור הדעת שהיה מתגלה בזכותם. ע"י שאותו הדור היו מושרשים בו. היה נעשה היחוד ככל הראוי. והרי היו נשרשים הם עצמן בארץ החיים שהוא ארץ ישראל והיו גם הם מבאי הארץ ובזה גופה היה נשלם כל היחוד כולו. וכ"ז היה נעשה על ידיהם עצמן במעשיהם וזכותם. והוא ממש כוונתו ורצונו ית"ש בכל בריאת עולמו ובכל תיקונו ותכליתו:

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי אלולא החטא הנה היה אפשר להם ג"כ לכנוס לארץ היטיב. ואדרבה הוא כי אז היה כניסתם לארץ תיקון גדול כי בזה היה נעשה היחוד למעלה ולמטה והיה נשלם בזה החסרון דהיחוד. אשר משכינתא עלאה ותתאה שהיה חסר עדיין בבנין בית ישראל. ובזה היה נשלם תיקונם מכל וכל והיו מוכשרים ומוכנים מעתה לקבל את כל תקות חמדת ישראל מכל היעודים העתידיים אשר לעת"ל בהתיקון הנצחי כי היה מתתקן והולך מתיקון לתיקון וכמו שיהיה לעתיד לבוא. כי אלולא החטא היו זוכים להלוחות הראשונות שהם מאור הדעת עלאה. והיו זוכים הם לזה משום ששורש נשמתם הוא מהדעת כנז'. דור דעה. ועי"ז היה מתייחד שכינתא עלאה ותתאה לעילא והם עם ארץ ישראל לתתא. והנה אם שהיו זוכים לזה היו כניסתם לארץ. אחד עשר יום אחר קבלת הלוחות שהוא אחר המ' ימים הראשונים. וכמ"ש הכתוב אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר ואמרו בספרי שם. אלו זכו ישראל. ל"א יום היו נכנסים לארץ. כי באותן הי"א יום היו מכניעים הי"א קליפות. שהם הי"א אלופי עשו. וזהו שאמר דרך הר שעיר. כי היו הולכים דרך הם לכפותם ולהכניעם. ע' שער המלכים פ"י ובספר זוהר הרקיע דף נ"ו ע"ב. ואחר י"א יום היו באים לארץ ואז היה מתקיים ועלו מושיעים בהר ציון כו' והיתה לה' המלוכה והיה נעשה כ"ז מאז אם שזכו דור המדבר לביאת הארץ. ודי לפנינו עתה בזה הדרוש. ומעתה נחזור לענייננו:

(ב) ודע כי כ"ז הנה הוא מתנהג עד"ז ג"כ בכל האישים כולם וכן גם בצדיקים כי ע"י התערבות רע בטוב הרי יש סיגים בכלם, והנה נעשה בהסיגים כל מה שנעשה, והם העונשים והתלאות אשר בעוה"ז וכן בעולם הנפשות, וכן כ"ז הרי הוא כל ענין המיתה והקבורה שהוא כדי לעכל את הזוהמא, והוא ג"כ הענין מה שמצינו בדור המדבר כי גם אחר כל רוממות מעלתם הנאמר עליהם כי חלק ה' עמו גו' יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו, ישאהו על אברתו, ה' בדד ינחנו, ואמרו בפדר"א ס"פ מ', כל אותו הדור ששמעו קולו של הקב"ה בהר סיני זכו להיות כמלאכי השרת ובמותם לא שלטה בהם רימה ותולעה אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא ועליהם הכתוב אומר אשרי העם שככה לו, ועכ"ז הנה גם אחר כל השבח הזה הרי נאמר עליהם ג"כ בפ' שלח, במדבר הזה יפלו פגריכם כו' ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה, והרי נאמר עליהם לשון קשה ולשון גנאי כזה אחר גודל רוממות מעלתם הנז' (כי פגר הוא לשון פיגול כמ"ש רש"י בפ' לך ט"ו י"א) אמנם מה שנאמר בפ' דברים, וגם יד ה' היתה בהם להמם מקרב המחנה עד תומם, והוא ג"כ לשון קשה מאד, וכן קורא אותם שם בשם אנשי המלחמה. הנה שם הוא הכוונה בזה על הערב רב. אך הלשון יפלו פגריכם שהוא ודאי על הדור המדבר עצמו כמבואר שם בהענין. הוא ודאי קשה. אך הכוונה הוא. על הסיגים והפסולת והרע שהיה מעורב בהם מחלאת מצרים ואח"כ מחטא העגל. הנה על זה מבטיח להם הקב"ה שזה יפרש מהם ולא ישאר בהם ח"ו. והוא מה שאמר. במדבר הזה יפלו פגריכם. וכן שם. עד תם פגריכם במדבר. ור"ל על הרע. שהיה מעורב בהם מחלאת מצרים. שהוא פגר מובס. הנה זה יתברר מהם. והוא יפול וישאר במדבר. ועי"ז ישארו הם כסולת נקיה קודש ישראל לה' בטח בדד עין יעקב. וכמ"ש כ"ז בזוה"ק פ' שלח קס"ב רע"ב. ואמרו שם כי זהו מה שכתוב יפלו. ולא כתיב תפלו ח"ו. ועל דא. במדבר הזה יתמו אינון פגרים ושם ימותו. בגין דרעותא דקב"ה. לשיצאה להני פגרים מעלמא לעלם:

ג) וזהו ענין כל המאורע הזה. ע"פ סדר הפרשה. וידבר ה' אל משה לאמר. הנה בהצור נאמר. ויאמר ה' אל משה וכאן נאמר וידבר ונודע הוא מאמרם ז"ל. מכות י"א א'. דכל דיבור לשון עז הוא וענין הלשון עזה כאן. הכוונה הוא ע"פ מה שאמרו בירושלמי מכות פ"ב ה"ו. בכל מקום שנאמר דיבור חידוש מקרה שם. ולכך נאמר כאן לשון עזה. על החידוש הגדול שהיה עומד להעשות כאן. חדשות ונצורות אשר לא ידעתם ולא שמעתם. והוא מה שהיה עומד. ע"י אותה המאורע להחזיר את העולם כולו על תיקונה. והיה מתחיל כאן הראשית והתחלה לכל תקות חמדת ישראל וכנ"ל סי' ז'. וזהו שאמר כאן וידבר ה' אל משה. וכל וידבר לשון עז הוא. והעזה כאן הוא מצד הענין כי הוא ענין חידוש ודבר נפלא. ואמר. לאמר. וכל לאמר הוא לזולתו. כמ"ש ביומא דף ד' סע"ב. כי היה הציווי שיאמר לישראל. מה שעומד לפניהם. כדי שיכינו את עצמם בהכנה הראויה לזה. ואמר עוד קח את המטה. סתם. שהוא מטה ה' אשר היה חקוק עליו שמא קדישא גליפא קדישא. כמ"ש בזוה"ק ח"א ו' ב' וכנ"ל. והקהל את העדה. כולו. כי כל אותו דור החדש היה שורש כולם ברחל שהיא סיהרא דעץ החיים וכמבועא דלית ליה פסק כמ"ש ברע"מ פנחס רמ"ח ב' וכנ"ל. אתה ואהרן אחיך. כי משה רבינו ע"ה היה שושבינא דמלכא שהוא עד"א. אשר אורו היה מתפשט בהמטה. ע' לעיל סי' ב'. ואהרן היה שושבינא דמטרוניתא אשר אורה היה מתפשט בהסלע. והיא השורש דכל אותו הדור כנז'. ואמר ודברתם אל הסלע כו' כי היא הוה שריא בפומיהון דישראל דאיהי אורייתא דבעל פה אשר עסקו בה ישראל כל הארבעים שנה. ולכן ע"י זכות התורה נתפשט אורה על הסלע והיתה שריא שם. והרי היה צריך רק דיבור לבד. דיבורא ופיוסא כהראוי לברתא דמלכא. כמ"ש ברע"מ תצא רע"ט ב' ובתיקונים כנ"ל. ובאם שהיה כך והיו מדברים אל הסלע. היה מתפשט ונתגלה. בזכותם ר"ל בזכות משה ואהרן שהן שושבינא דמלכא ומטרוניתא. וע"י המטה באור דהעד"א שהיה ביד משה. הרי נתפשט ונתגלה ע"ז. אור השכינה על כלל ישראל כולם והיו מאירים כולם בהאור דהעה"ח. ואז היה נגמר ונשלם ע"י ראייתם והסתכלותם. היחוד העיקרי דפב"פ בזוגא שלים. והיה נפתח להם השפע דהבאר ממבועא דלית ליה פסק ולא היה נפסק מהם לעלמין. והוא מ"ש ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו. מהאור דהעה"ח. וכ"ז היה נעשה העיקר ע"י משה רבינו ע"ה שהוא היה מאור הגנוז ולכן היה נעשה על ידו כל ענין התיקון הזה. וזהו שאמר עוד והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ובעירם. שהוא כל חיילין ומשריין עלאין שהם האופנים וחיות הקודש. וכמ"ש בפ' חוקת קפ"א א'. בסוד הכתוב המשלח מעינים בנחלים כו' ישקו כל חיתו שדי ע"ש. כי היה נמשך מאז התיקון לכולם וכנז': והנה משה רבינו ע"ה היה מוכן ומזומן לקיים מצידו כל ציווי של הקב"ה. וזהו שנאמר ויקח משה את המטה מלפני ה' כאשר צוהו. שלקח את המטה בכוונת מחשבה. שיהא קשור ומיוחד בהאור דעד"א בשמא קדישא גליפא קדישא וכנז'. וזהו שנאמר. כאשר צוהו. אמנם הנה תיכף באותו המעמד נעשה שינוי גדול בקהל ישראל. כי הס"מ הצורר היה אורב עליהם תמיד (כנ"ל ענף ב') להכשילם בכל רגע. וכן היה כאן כי הרי הקב"ה אמר ודברתם אל הסלע שהוא הסלע הידוע והוא אותו הסלע דבאר של מרים אשר ממנו הסתפקו כל הארבעים שנה. והולך אותם משרבע"ה להקהילם אל פני הסלע הזה. אבל היה נמצא בהם כתות שהתחילו להתרעם ולהתלונן. בדברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן. ואמרו כי מה שמולך אותם לסלע ידוע. הוא מסתמא שידוע אותו הסלע שיש מעיין תחתיו ויוצא משם מים. ואמרו לו הרי הקב"ה הוא בכל מקום א"כ הרי אפשר להעשות הנס מאיזה סלע שהוא. ובאמת הנה כן היה למשה רבינו ע"ה לעשות ולכן נאמר (בסוף פ' האזינו) על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל. ור"ל להוציא להם מים מאיזה סלע שהיו מבקשים. וכמבואר כ"ז בילקוט פ' חוקת ע"ש. והגם שהקב"ה הרי אמר לו אל הסלע. שמשמעותו הוא. הסלע הידוע. אמנם משמעותו הוא ג"כ. אל הסלע שביקשו ממנו. ובאמת הנה לא היה נעלם כ"ז ממשה רבינו ע"ה ג"כ. אך כאן היה ענין אחר אשר ע"ז שגה בזה משרבע"ה. ויצא מזה כל מה שיצא ע"ד שגגה היוצא מלפני השליט. והיה כ"ז באמת בגזירת נורא עלילה על בני אדם שהוא מנפלאות תמים דעים ית"ש. כמ"ש בתנחומא פ' וישב. פסוק ויוסף הורד מצרימה ע"ש. וכן הוא ג"כ במדרש פ' חוקת על אותה המאורע. כי הקב"ה לוכד חכמים בערמם. ומסבב סיבות שונות כדי לקיים גזרתו ית"ש:

והנה עיקר הסיבה מה ששגה בזה משרבע"ה. הנה הוא ע"פ מה שאמר רבינו יהודה חסיד. הובא בספר הציוני פ' חוקת. כי ראה משרבע"ה שנסתלק כבוד השכינה מהסלע. כי בתחילה היה השכינה שורה שם. וכמ"ש בתיקונים הנ"ל דשכינתא הוא נח על טירנא. וראה מרחוק את כבוד השכינה על הסלע ולכן הקהיל את העדה שם. אבל כשהגיע קרוב להעשות הנס. לא ראה עוד שם כבוד השכינה. והנה נבהל ונשתומם על המראה ולא ידע מה לעשות. ובאמת הנה אפשר הוא כי לכך נסתלק אור השכינה משם. כי היה רצונו ית"ש שיוציא להם מים מאיזה סלע שמבקשים הם. ואם היה מחליט משרבע"ה בדעתו. להוציא מאיזה סלע אחר. היה מתגלה אור השכינה על אותו הסלע אחר. וכמ"ש בתיקונים הנ"ל דבכל אתר דבעי קב"ה למעבד נס שכינתא אקדימת להוא אתר. ולאיזה סלע שהיה מדבר. היה מתגלה שם אור שכינתו ית"ש והיה נותן מימיו. ולכך נסתלק משם אור הכבוד כי היה ממתין על דיבורו של משה. והרי לא נסתלק באמת אלא שהיה עומד מוכן עכ"פ. אמנם משרבע"ה ע"י שלא ראה את אור הכבוד. על הסלע כבתחילה. היה סבור כי נסתלקה לגמרי ח"ו ע"י החטא מדברי נרגן הנז'. וזהו שאמר שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים. ור"ל וכי אפשר לנו להוציא מים מן הסלע בלתי אור שכינתו ית"ש. וזהו שאמר. המן הסלע הזה. ר"ל כמו שהוא עתה בלתי אור שכינתו ית"ש:

והנה זהו ג"כ ענין מה שנאמר ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע. והנה נמצא שינוי כאן. כי מקודם נאמר הקהל את העדה. וקורא אותם בשם עדה. ואמרו רז"ל במדרש פ' בהעלותך סי' כ"ד. אין עדה אלא סנהדרין. כי היו אז כולם גדולים וצדיקים אבל אח"כ עירב השטן ונעשו כיתות כיתות בדברי נרגן כמתהלמים כנ"ל ולכן שינה הכתוב וקורא אותם תיכף בשם קהל. שהוא ירדת מדרגה משם עדה. ע' רמ"ל מלבים בתו"כ פ' ויקרא סי' רמ"א. וזהו שנאמר כאן ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע. ולא ראה שם אז את אור הכבוד כבתחילה. ולכך ויאמר להם שמעו נא המורים כו'. ור"ל ראו נא מה שגרמתם. המן הסלע הזה נוציא לכם מים. וכי אפשר לנו להוציא לכם מים מן הסלע בלתי אורו ושפעו ית"ש וכנז':

והנה הלשון הזה הוא מורה כי עלה בדעת משה רבינו ע"ה. ע"י הסתלקות אור השכינה אשר לפי סברתו. שימנע מעתה הנס מכל וכל ח"ו. אמנם הנה הגם שכן עלה בדעתו לכאורה. אך מאחר שראה ענין נס אחד גדול מאד שהיה עומד לפניו באותו המעמד עצמו ג"כ. והוא במה שכתוב ויקהילו כו' את הקהל אל פני הסלע. ואמרו על זה במדרש כאן פ' חוקת סי' ט' ובב"ר פ"ה ס' ז'. כמלא פי כברה קטנה היתה בה וכל ישראל עומדין בה אלא מכאן שהחזיק מועט את המרובה. והוא נס נפלא מאד וכאשר ראה משה את הנס הגדול הזה הנעשה באותו מעמד הרי ידע היטיב ששכינתו של הקב"ה הוא בתוכם וכמ"ש בב"ר שם ע"ש. והרי ידע והבין שיעשה הנס מ"מ אך באשר שלא ראה את אור הכבוד על הסלע הנה עלה בדעתו כי בודאי נשתנה הענין עכ"פ. ע"י החטא אשר מדברי נרגן הנז'. ונתחלף הסלע ונשתנה מהאור דהעה"ח. סיהרא קדישא מעין גנים דלית לה פסק. וירד למדרגת האור דעהד"ע שהוא סלע דמטט' קשה כאבן מסטרא דעבד אשר הרע כרוך סביבו ונעשה מהסלע צור וכמו הצור שבחורב. ולכן חשב כי חלילה הוא להתנהג בו עתה בדיבור כהראוי ופיוסא כהראוי לברתא דמלכא חלילה וחלילה. כי הרי צריך להבדיל בין הקודש ובין החול ואין חולקין כבוד למי שאינו ראוי. ומה גם כי הרי בדברים לא יוסר עבד וכנ"ל סי' ב' ג'. והרי לא יועיל הדיבור כלל ויתחלל שם שמים ח"ו. אלא שראוי הוא לעשות כמו בהצור שבחורב ולכן וירם משה את ידו ויך את הסלע. ואמר וירם משה את ידו. ור"ל כי כוון בזה להמשיך האור ממקור העליון שהוא חכמה י' של שם. וכמ"ש בתיקונים תיקון י"ט ט"ל ע"א. למי נושאין כפים לרום השמים. שהוא י' של שם. עשר אתוון דשמא מפרש. ע"ש בהגר"א. והיה כוונתו בזה להסיר ולהעביר את המסך ע"י ההכאה ולהמשיך שם השפע מהאור דהעה"ח כי אחר שיוסר ממנו המסך המבדיל סטרא דעבד שהוא בחי' דעהד"ע ע"י ההכאה אז יחזור להאיר בו אור הכבוד שהיא סיהרא קדישא דעץ החיים אשר היא מעין גנים דלית ליה פסק. טפה דאתמשכא מן מוחא שהוא חכמה. כמ"ש בתיקונים מ"ו סע"ב. והיא ברתא דמלכא. אבא יסד ברתא. ויתוקן להעשות כ"ז ע"י כוונתו ומחשבתו בהרמת ידו כנז'. וכמ"ש בזה"ק ריש פ' יתרו כי כל הרמת יד אשר לשם שמים הוא תיקון גדול לנטלא מאינון ברכאן דלעילא ולארקא לתתא כו' ע"ש וכן בתיקונים תיקון כ"ב ע"ו א' בסוד והיה כאשר ירים

משה ידו כו'. לסלקא ליה לגבי חכמה כו'. וכן היה כוונת משרבע"ה כאן וזהו שאמר וירם משה את ידו. ויך את הסלע. להסיר את קליפתו ולהעביר את כל המסכים שבו וכדי שיומשך שם השפע דאור עה"ח. והרי כזאת וכזאת התחבט וטרח הרעיא מהימנא משה רבינו ע"ה על תקנתן של ישראל והיה כל כוונתו וכל מעשיו לשם שמים ולטובה:

אמנם כבר אמרו במדרש פ' חוקת סי' ט' כי בזה נתקיים במשרבע"ה שהקב"ה לוכד חכמים בערמם. כי באמת הנה שגה בסברתו בזה במה שחשב שנתהפך הסלע מעה"ח לעהד"ע. וכן היא שגגה גדולה בידו במה שהכה את הסלע. כי גם לפי סברתו אשר חשב שנתהפך הסלע לעהד"ע. עכ"ז מאחר שאמר לו הקב"ה ודברתם. לא היה לו להתחכם ולחשוב מחשבות כלל. אלא היה לו לעשות ציווי של הקב"ה עכ"פ בלי התחכמות כלל. וזהו שאמר לו הקב"ה אח"כ. יען לא האמנתם בי. וכמ"ש רז"ל (בילקוט חוקת רמז תשס"ד) ארבע חטאות כתובין כאן. לא האמנתם בי. לא קדשתם. מעלתם. מריתם. לא האמנתם. שלא אמרתי לכם להכות. והכית אותו. לא קדשתם. להוציא להם מים מכל סלע שרוצים. כו' ע' ילקוט שם (ויש שם ט"ס וכצ"ל שם. לא האמנת היה לו לומר ואמר לא האמנתם. אהרן מה חטא כו') והרי לנו כי מה שאמר. לא האמנתם בי. הוא על ההכאה. כי גם לפי סברתו של משרבע"ה שנשתנה הסלע למדרגת עהד"ע היה לו ג"כ לקיים מאמרו של הקב"ה בלי התחכמות כלל וכנז'. ומה גם כי הרי באמת לא היה נשתנה הסלע ח"ו ולא היה נסתלק אור השכינה משם אלא שהיה ממתין על דיבורו של משה וכנ"ל. וזהו שאמרו בתיקונים הנ"ל מ"ו ב' וכיון דשכינתא הות תמן לא הוה ליה למחאה בסלע דקלנא הות כו'. וכן הוא בילקוט הנז'. מעלתם. אמרת המן הסלע הזה ור"ל הרי עשית קודש חול. מריתם. ודברתם אל הסלע שנה עליו פרק אחד ועברתם על דברי. ור"ל כי הרי לכאורה היה צ"ל וצוית אל הסלע ונתן מימיו. ואמר ודברתם. הכוונה הוא על איזה דיבור שהוא. כי גם אם שנה עליו פרק אחד היה נתן מימיו. וכ"ז משום ששכינתו ית"ש היה שורה שם אלא שהיה ממתין על דיבורו של משה באיזה דברי תורה ואז היתה נתגלה והיה נתן מימיו:

אמנם ע"י ההכאה הנה נשתנה באמת הענין הרבה. כי הרי מקודם היה הן המטה והן הסלע שניהם בהאור דהעץ החיים. והיו הזו"ן שניהם בהמוחין דגדלות והיה מוכן שיתייחדו שניהם בהזווג דפב"פ העיקרי ע"י משה ואהרן. שושבינין דמלכא ומטרוניתא. וע"י עיני כל ישראל שהיה עומד מוכן שיתקדשו הם ג"כ כולם בקדושת האור דעה"ח ואז היה גורם הסתכלותם בשכינה. יחוד דפב"פ העיקרי ובסוד וראייתה לזכור ברית עולם. כי היה נעשה יחודם אז לאור עולם בהתחלת הגילוי דתיקון הנצחי וכנ"ל. אמנם ע"י כי בא שטן וערבב העולם שהכשיל אותם ונתקלקלו בדברי נרגן כמתלהמים. ונסבב עי"ז הכאת הסלע וכנז' הנה נשתנו עי"ז הן המטה והן הסלע לסוד העהד"ע. וכמ"ש ברע"מ משפטים בענין המטה אמר שם זה לשונו. והוא רע שותפא דעבד גרם לך למחטי בסלע. בגין דמטה דאתמסר בידך (ר"ל כי ע"י ההכאה נעשה בידו) הוה (ר"ל נעשה) דאילנא דטוב ורע. מטט' טוב ס"מ רע. ר"ל שהרע כרוך סביבו. וכן בענין הסלע אמר ברע"מ תצא רע"ט וב'. כי ע"י ההכאה נעשה הסלע. ר"ל שנתחלף ונשתנה. לשפחה נוקבא דעבד. אשר עליה נאמר בדברים לא יוסר עבד ע"ש. וכן אמרו בתיקונים מ"ו ב'. ובגין דא (ר"ל ע"י ההכאה) אסתלק שכינתא מן הסלע דאיהי י' מן מיטט' ואשתאר מטט' יבשה כו' ע"ש. והרי לנו עכ"פ כי ע"י ההכאה נשתנו הן המטה והן הסלע למדרגת עהד"ע. וזהו הענין מה ששינה הכתוב כאן ואמר. ויך את הסלע במטהו ולא כתיב במטה. סתם. אלא במטהו. כי מטה סתם הוא מטה ה' מסטרא דעד"א עה"ח אבל מטה משה הוא דינא בדינא נחש עלי צור וכמ"ש בזוה"ק ח"ב מ"ח א' ושם בסופו רע"א ב' ורע"ב א' ע' שם ושם וכנ"ל סי' ב' ג'. וכן אמרו בזוה"ק ח"א דף ו' סע"ב ומטה האלהים בידי כו' וחוקק ביה שמא קדישא כו' ובהאי חב בסלע כד"א ויך את הסלע במטהו פעמים. אמר ליה קב"ה. משה לא יהבית לך מטה דילי להאי. חייך לא יהא בידך מכאן ולהלאה. מיד וירד אליו בשבט בדינא קשיא כו' ע"ש כל הענין. והנה חזרו אז הזו"ן תיכף לקטנותן וזהו שנאמר ויך את הסלע במטהו פעמים ואמר האריז"ל בלק"ת וכן בספר הליקוטים פ' חוקת כי בהכאת המטה בהסלע נעשה אז הזווג דקטנות כי המטה כאשר שהוא בדרגא דעהד"ע אז עומד בו הארת היסוד דקטנות הנקרא נחש והוא בבחי' דינין והנוק' נקרא אז בשם צור שהוא דינא תקיפא וזהו שאמרו במדרש שמות רבה פ"ד סי' י"ג כי

בהכאה ראשונה יצא דם. וכן הוא במדרש תהלים ע"ח סי' ב' וק"ה סי' י"ב. והוא מצד הדינין שבהם והגם שהם דינין טהורים אך כשמתפשטים למטה יש מהם יניקה לחיצונים רח"ל והרי נעשה כאן הזווג בסוד דרך נחש עלי צור והיה כאן ענין הב' נשיכין וכמבואר כ"ז בזוה"ק פנחס רמ"ט ב' ואמר שם זמנא קדמא נפיק דמא ואיהו לחיך. זמנא תניינא נפיק מייא כו' ואתפתחת ואולידת. ונעשה כ"ז ע"י ב' הנשיכין. וכמ"ש שם ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני. וסימנך ויך את הסלע במטהו פעמים. ויצא בפעם ראשונה דם ובפעם ב' מים:

והנה ע"י אלו ב' הנשיכין נעשה כאן פגם גדול בהמים ג"כ. וז"ש המה מי מריבה כו' כי בפעם ראשונה שהוא בהצור שבחורב הנה נאמר שם ויקרא שם המקום מסה ומריבה והרי נאמר שם הפגם רק על המקום אבל כאן נאמר הפגם על המים גופה. וכמ"ש בזוה"ק פ' נח ס"ו א'. המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל כו' וכי באתר אחרא לא רבו כו' מ"ש הכא דקאמר המה מי מריבה ולא אחרנין. אלא הני מי מריבה הוו ודאי דיהבו חילא ותוקפא למאריהון דדינא לאתתקפא בגין דאית מיין מתוקין ואית מיין מרירן אית מיין צלילן ואית מיין עכירן אית מיין שלם ואית מיין קטטו וע"ד המה מי מריבה כו' ע"ש. ופ' לך לך דף פ' ע"א ופ' ויקרא י"ב א'. ונעשה כ"ז ע"י ב' הנשיכין. וכמו שכתבנו לעיל ענף ב' בארוכה ע"ש מסי' ז' עד סוף סי' י'. כי ע"י החטא דדברי נרגן הנ"ל נכללו החיצונים בשרשם שהוא בהק"כ צירופי אלהים דקדושה. וכשמזדווגים הזו"ן אז. בסוד דרך נחש עלי צור שהוא הזווג דקטנות. הנה ע"י כלילותם למטה כנז' אטעמת טעם מרירא למעלה כמ"ש בפ' אחרי מות ע"ד א'. והוא סוד ביאת נחש על חוה. והוא סוד הנשיכין. ע' מאמרי רשב"י דף מ' מדפוה"ח ושעה"ק דף ל"ו. ועי"ז הנה יש להם אחיזה ויניקה באותה השפע אחר שמתפשט למטה. וזהו ענין דמי מריבה כי נעשה פגם גם בהמים עצמן:

אמנם הוא כי הנה ענין הפגם שנעשה כאן הנה היה באמת ג"כ ע"ד פגם הנשיכין שהיה בליל ז' של פסח אשר אמרנו לעיל ענף ב'. והיינו כי הנה באותו העת גופה והוא כל זמן שמשנה רבינו ע"ה היה קיים לא היה כח להחיצונים להאחז באותן המים כלל וכלל ח"ו. והוא משום כי הנה הגם שמתחילה שהוא בעת ההכאה נסתלקה השכינה מהסלע ונסתם פתחה וחזרו הזו"ן לקטנות ונעשה כל ענין הנשיכין וכנז' אבל אח"כ הנה חזרה תיכף אור השכינה על הסלע ונתעלו הזו"ן לגדלותן. וזהו מה שאמרו. עלי באר ענו לה ואמרו בזוה"ק ס"פ וילך עלי באר כלומר סק לאתריך לאתאחדא בבעליך. וחזרו פב"פ בהזווג דגדלות. ואז הרי מסתלקים כל החיצונים משם גם מהאחוריים כי נכוו מגחלתן דרשפי אש שלהבת יה וכוונדע. והוא ענין הבאר שניתן עתה בזכות משרבע"ה שנעשה ג"כ לבאר מים חיים מים מתיקין מים צלילן בלי שום נגיעה ופגם מהחיצונים ח"ו. אך ענין הנשיכין שהוא אחיזת החיצונים הנה היה רק בתחילה שהוא בעת ההכאה אשר נעשו אז זווגם בסוד דרך נחש עלי צור ועי"ז. ר"ל ע"י כלילותם אז. נעשה להם אחיזה להיות להם יניקה מאותה השפע מרחוק. והגם שבהשפע המגיע לישראל עצמן לא נגעו בה והיה כולו קודש אך ע"י הנשיכין היה להם ג"כ יניקה ממנו עכ"פ מרחוק. והרי נתחדש להם כח ג"כ עכ"פ ע"ד שאמרנו לעיל ענף ב' בליל ז' של פסח. ועי"ז הנה נתבטל כל ההכנה שהיה עומד מתחילה להעשות זה לראשית ולהתחלת לכל תקות חמדת ישראל ולתיקון נצחי כנ"ל הנה נתבטל מעתה כל ההכנה הזוה. ע"י הכח חדש שנתחדש להם ג"כ. כי אלולא הנשיכין. הרי היה כל השפע והגילוי אור דהבאר של עתה לרוח משפט ולרוח בער לכל הרע כולו והיה כל הרשעה כולה כעשן תכלה אך עתה ע"י הנשיכין הרי אדרבא הוא כי נתחדש להם ג"כ איזה שפע וכח ונתבטל כל ההכנה נז'. והיה להם כל הבאר של עתה אשר ניתן להם בזכות משה ואהרן. ג"כ רק לצורך שעה בלבד. ומשום אותו הכח חדש והיניקה אשר נתחדש להם ג"כ מזה לכך נקראו מי מריבה כי הרי הוא פגם גדול להמים עכ"פ מה שיונקים מהם מרחוק. וכמ"ש בזוה"ק פ' נח ס"ו א' הנז' דיהבו חילא ותוקפא למאריהון דדינא לאתתקפא כו' עש"מ. הגם שבאמת כי השפע והמים אשר הגיעו אז לישראל עצמן היה כולו קודש:

והרי לנו כי היה כאן תהלוכות ענין הנשיכין והשפע. ע"ד ענין הנשיכין וקדושת השפע אשר בליל ז' של פסח וכנ"ל ענ"ב ע"ש. אמנם עכ"ז הנה היה באמת חילוק גדול ביניהם כי שם היה הנשיכין בכוונה ורצון ממנו ית"ש כדי שלא תתבטל הבחירה שלא בעונתה. ע"י גילוי אורו הגדול. שהיה אז רק בחסד ובחנם. ומשום שקב"ה לא עביד דינא בלא דינא היה הצורך וההכרח להמציא אז את הנשיכין ג"כ כמו

שבארנו שם. והרי היה שם כמעט מציאת הנשיכין. הסיבה והאפשרות לכל גילוי אורו וטובו ית"ש שנתגלה אז. כי אלולא הנשיכין הרי לא היה אפשר לגלות אורו וטובו כ"כ דהרי לא עביד דינא בלא דינא כנז'. אבל כאן הנה הגיע באמת עת דודים לבער את רוח הטומאה מן הארץ ולתקן עולם במלכות שדי בגילוי האור דתיקון הנצחי וכנ"ל בכל דברינו וא"כ הרי כאשר נתהפך הדבר ע"י החטא דדברי נרגן כמתלהמים כנ"ל ונסבב עי"ז שהיה כל גילוי קדושת אותה השפע רק לצורך שעה לבד והוא ע"י שנעשית כל גילויה רק במציאת הב' נשיכין דוקא א"כ הרי היה כאן הנשיכין לקלקול ופגם גדול:

וזוהו הענין מה שלא השתתף משה רבינו ע"ה בשירת הבאר וכן גם ישראל לא אמרו אותה השירה אלא רק בסוף המ' שנה ואחר המעשה דנחלי ארנון. כמ"ש בברכות נ"ד סע"א. והוא משום שידעו והבינו היטיב מפגם הנשיכין שנעשה בה עתה. וכן גם בהצור שבחורב כנ"ל סי' ד'. ולכן לא אמרו שירה על הבאר ביחוד אלא רק אחר המעשה דנחלי ארנון אשר נתגלה להם אותו הנס ע"י הבאר אז אמרו שירה על הבאר ג"כ בשיתוף הנס דנחלי ארנון אבל מקודם לזה הנה לא אמרו שירה על הבאר ביחוד. משום פגם הנשיכין כנז'. אך משרבע"ה הוא לא השתתף באותה השירה כלל משום שהרי הנשיכין נעשו ע"י ההכאה. וזהו ג"כ מה שנמצא בדברי רז"ל במדרש תהלים ריש מזמור ה' שדרשו בפסוקי השירה. ממתנה נחליאל. שנחלו עבו"ז. ומנחליאל במות. משנחלו עבו"ז בא להם מלאך המות. ומבמות הגיא. שגרמו לאותו צדיק שיקבר בגיא כו' ע"ש. ולכאורה יפלא מה ראו לדרוש פסוקי השירה לגנאי אך דבריהם ז"ל הנה הוא על סוד הנשיכין שהיה כאן כי עי"ז נעשה אח"כ כל הקלקולים כולם ואין לנו עתה אלא לייחל ולצפות לרחמי שמים ולהחיש ביאת משיחנו למען שמו יתברך ויתעלה לעד בב"א:

ספר שערי הלשם חלק ב - סימן ה - מדבר סיני (דור המדבר ונסיונותיו)

ג) וא"כ כאשר אמרו היש ה' בקרבנו אם אי"ן. הרי הוא לשון שאינו הגון כלל. כי הרי ודאי הוא שהשם הויה ב"ה אשר כל גילוי הוא בז"א. הוא עמהם לעולם כי אין עוד מלבדו. ולא נמשך השפע למטה רק ממנו לעולם ולא שייך להסתפק אלא רק באיזה מדרגה שממשיך אבל לעולם הוא רק ממנו. וא"כ הרי כאשר אמרו היש ה' בקרבנו אם אי"ן הוא לשון שאינו הגון כלל. וזהו שאמרו שם בזוה"ק ס"ד ב' דעבידו פרודא כו' אי האי נשאל בגוונא חד ואי האי נשאל בגוונא אחרא. וכ"ז הוא קלקול ופגם גדול רח"ל לחלק זה מזה כי הרי גם התפילה אשר בקול ודיבור הנה אמרו בהקדמת תיקונים דף ד' א'. בין בק"ש בין בצלותא בין בשירות ותשבחות והודאות בכל אזכרה דיפוק מפומי בכל אתר ובכל ממלל צריך לכוונא דבור באדני קול בהויה ולייחדא לון כחדא ביחודא דאיהו יחיד נעלם דמחבר לון ומייחד לון כחדא וביה צריך הכוונה דלא תלייא למימר ביה קול ודבור אלא מחשבתא. והרי לנו דגם בתפילה שהוא בקול ודיבור ובזו"ן צריך לעלות בכוונתו למעלה למעלה עד רום המעלות כי אין לזו"ן אלא מה שנמשך להם מלמעלה כי הם כולם אחד:

ועכ"פ הוא כי כאשר אמרו היש ה' בקרבנו אם אי"ן הוא לשון שאינו הגון כלל כי הוא מורה שהם שני ענינים. וזהו שאמרו דעבידו פרודא. כי לא שייך להסתפק אלא רק באיזה מדרגה שמתגלה להם אבל ב' המדרגות הם שניהם מהשם הויה ב"ה כי אפס זולתו:

והגם כי הרי ראו את כל הנסים נגלים לעיניהם אך הספק היה אם שזה ישאר עמהם לעולם או לא וזהו שאמרו. בקרבנו. שהוא בתוכם ממש ומיוחד עמהם. [וכן הוא כוונת הכתוב. בפ' תשא. ילך נא אדני בקרבנו. וניתן לו בקשתו. ע' הגר"א באד"א שם. וכמ"ש בפ' שלח אתה ה' בקרב העם הזה]. ועל זה היה ספיקותם אם הנהירו דעתיקא אשר אורו הוא למעלה מן הטבע ולמעלה מן המדה הוא בתוכם ממש. בעיקר מציאותם ועצמותם גופה והרי ישאר עמהם לעולם כי הם תלויים רק עליו. וכן היה באמת וכמ"ש בפ' יתרו ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי כו' והייתם לי סגולה. אך ישראל היו תמיד מסופקים בזה וכמו שיתבאר עוד למטה בעה"י:

אמנם מה שנאמר על זה לשון נסיון וכמ"ש ועל נסותם את ה'. ובלשון זוה"ק הנז' ועבידו בנסיונא. וכן כל העשרה נסיונות שניסו אבותינו להקב"ה וכמ"ש וינסו אותי זה עשר פעמים. ופי' רש"י בחומש שם. וינסו כמשמעו. כי כן הוא בתהלים ע"ח וינסו אל בלבבם כו' היוכל אל לערוך שולחן כו' הגם לחם יוכל תת כו' וכן שם צ"ה אשר נסוני אבותיכם בחנוני כו' ומכ"ז מוכח שהיו בגדר נסיון ממש. והרי קשה מאד איך

אפשר להעלות זאת על הדעת שהיו מסופקים על יכולתו של הקב"ה אחר שראו כל הנסים. וכנ"ל בלשון הזוה"ק בשלח ס"ד ב' ע"ש. ועוד כי התורה העידה ויאמינו בה' ובמשה עבדו וכן משבחם הכתוב ירמיה ב' לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. ועוד כי הרי כל העשרה נסיונות שחושב הגמרא ערכין ט"ו הנה כמעט כולם הם חטאים ממש ולא נופל עליהם לשון נסיון כלל אלא לשון חטא או תלונה וכמו שהעירו גם המפרשים בזה באבות פ"ה ע' עליהם. ולא עוד כי הנה אמרו בפדר"א פ' מ"ב וכן הוא במכילתא בשלח בפסוק ותקח מרים כו' ותצאן כל הנשים אחריה בתופים ובמחולות. ומנין היה להם תופים במדבר אלא לעולם הצדיקים יודעים ומובטחים שהמקום עושה להם נסים וגבורות וביציאתן ממצרים התקינו להם תופים ומחולות. והרי לנו כי היו מצפים ובטוחים על הנסים ואיך שייך לומר עליהם שניסו להקב"ה:

אך הענין בזה הוא כי הנה הגם שבכל אלו העשרה נסיונות היה בכלם חטא ממש עכ"ז הנה החטא ממש אשר היה בהם. לא נכשלו בזה רק המיעוט שבהם. וכמו שמצינו על הים שנאמר שם ויצעקו בני ישראל אל ה' ואח"כ נאמר ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים כו' הלא זה הדבר אשר דברנו אליך כו' ואמרו במכילתא שם שהוא מה שנאמר שמות ה' כ' ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם כו' ויאמרו עליהם ירא ה' עליכם וישפוט. ואמרו נדרים ס"ד ב' כי הם דתן ואבירם. והרי לנו כי אותן שאמרו המבלי אין קברים במצרים היו רק דתן ואבירם. וכן במן ויותר אנשים ממנו עד בוקר. היו ג"כ רק דתן ואבירם כמ"ש בשמות רבה פ' כ"ה ס"י י'. ואמרו שם פ"א ס"י כ"ט. הם שהותירו מן המן. הם היו שאמרו נתנה ראש ונשובה מצרימה. הם שהמרו על ים סוף. וכ"ז הוא מהעשרה נסיונות שחשבו בערכין ט"ו. ולא היו אלא רק דתן ואבירם לבד. אבל שאר כל ישראל הרי נאמר על הים ויצעקו בני ישראל אל ה' ולא המרו ח"ו וכן לא הותירו את המן. וכן אח"כ ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט. הרי כתוב בפירוש. מן העם. שהוא רק מקצת מהעם. ע' תרגום יונתן שם. וכן התלונות כולם אשר היה. במן. ובמים במרה וברפידיים. הנה הגם שהתלונה הוא באמת חטא ממש עכ"ז הנה אין להאשימם על זה ג"כ וע"ד שאמרו ב"ב ט"ז ב' שאין אדם נתפס בשעת צערו. וכאשר נדקדק בכל העשרה נסיונות שחשבו בערכין ט"ו הנה נמצא כי ח' מהם הגם שהיו ג"כ חטא או תלונה עכ"ז הרי אין להאשימם כי או שלא נכשלו בזה

רק מקצת מן העם לבד או שהיה מחמת לחץ ודוחק גדול אשר אין אדם נתפס על זה. ולא נשאר

מכל העשרה כולם רק חטא העגל וחטא המרגלים. וא"כ הרי קשה מה שאמר

הקב"ה וינסו אותי זה עשר פעמים וכן מה שאמר לשון נסיון על זה וכנ"ל. ובאמת

כי גם בחטא העגל הנה אמרו בילקוט פ' עקב רמז תתנ"ב דכל חטא העגל היו רק

הערב רב לבד וכן הוא בזוה"ק פנחס רל"ז א' ב' ע"ש ואמרו שם כי מה שנאמר.

בפ' תשא ל"ב כ"ח. ויפול מן העם כו' כשלושת אלפי איש. היו כולם מן הערב רב

(ע' יומא ס"ו ב') אמנם בזוה"ק פ' תשא קצ"ח סע"ב אמרו סגיאין הוו מישראל דאשתתפו בהדייהו בלבא.

ועליהם נאמר שם פסוק כ' וישק את בני ישראל ואמרו בזוה"ק פ' תשא קצ"ג א' כי על זה נאמר שם

פסוק ה'. חג לה' מחר. דאשקי לון משה למחר וביתו בההוא ליליא ולמחר אשתכחו נפיחין. ואינון מיין הוו

מכשכשין במעיהון כל ליליא ובצפרא אשתכחו מתין וע"ד חג לה' מחר. וכמ"ש בעבו"ז מ"ד רע"א כי משה

רבינו ע"ה בדק אותן כסוטות. וכ"ז היה לאותן דאשתתפו בהדייהו בלבא. וכמ"ש ביומא ס"ו ב'. שמח

בלבבו. בהדרוקן. ועכ"פ הוא כי גם בעיקר חטא העגל היו רק הערב רב ולא נכשלו בזה מישראל רק

מקצת לבד ובמחשבה לבד וגם הם הרי קבלו עונשם ומיתו ע"י השקאת המים והרי נשאר שם כל

ישראל נקיים מזה וא"כ הרי מהו שאמר הקב"ה וינסו אותי זה עשר פעמים:

אך עומק הענין בכ"ז הוא ע"פ דברינו לעיל כי הנה נעשה אז ההכנה שיהא כל הנהגת ישראל בנהירו

דעתיקא קדישא שהוא אור התיקון דלעתיד וכדי לתקן את העולם כולו מאז ולהלאה בהתיקון הנצחי

והיה צריך לזה אתערותא דלתתא והוא האמונה והביטחון וכנ"ל. אך ישראל היו תמיד בספק על זה אם

שיתקיים האור הזה אצלם מחמת שלא מצאו את עצמם כדאי לזה. והנה הספק הזה היה גורם להם

פגם גדול. והיינו כי הגם שרובם היו צדיקים ולא נכשלו בהחטאים דעשרה נסיונות הנז' רק המיעוט

שבהם. עכ"ז הנה בזה נכשלו כמעט כולם במה שלא מיחו בעוברי עבירה והעלימו עין מהם ועשו זה

בכוונה ובדרך נסיון והיינו כי עי"ז יתברר אצלם אם שיעמוד עליהם האור הגדול הזה גם בעת חטא ופגם ח"ו ואז יתברר להם שיתקיים עליהם האור הזה לעולם. והיה להם העלמת עין מלמחות בעוברי עבירה בכוונה ובדרך נסיון. והתנהגו בכ"ז פעם אחר פעם עד עשרה פעמים ועל זה מתרעם הכתוב ואמר וינסו אותי זה עשר פעמים. ונמצא כי אין הכתוב מתרעם על החוטאים עצמם כי החוטאים ממש היו רק קצתם. ואין לענוש בסיבתם את הכלל כולו כי העולם נידון אחר רובו. כמ"ש בקידושין מ' ע"ב. אלא שנחתם גזר דינם משום שניסו את הקב"ה ובזה נכשלו רובם כנז':

ובדברינו הללו יהיה ניחא לנו קושיא עצומה אשר יש להקשות במשנה אבות פ"ה עשרה נסיונות ניסו אבותינו להקב"ה. והם אלו העשרה שחשבו בערכין ט"ו. והם כולם עד חטא המרגלים והרי קשה מאד כי הלא יש עוד חטאים גדולים אשר אחר חטא המרגלים והם מעשה קרח. וכמבואר בסדר עולם פ"ח ו' ב"ב קי"ט. ברשב"ם וכן שם י"ז ו'. אתם המיתם את עם ה'. והחטא דמי מריבה והחטא דפעור ובנות מואב ומדין. ולמה לא חשבו גם את אלו. והכתוב אשר אמר וינסו אותי זה עשר פעמים הרי לא נאמר זה אלא בחטא המרגלים אבל כל אלו הנזכר הם היו אחר חטא המרגלים ולמה אמר המשנה רק עשרה נסיונות. אך ע"פ דברינו הוא ניחא כי הרי בכל אלו החטאים אשר היו אחר חטא המרגלים הרי לא נמצא בתורה עליהם לשון נסיון כלל כי מאחר חטא המרגלים אשר נגזר הגזרה על כל אותו הדור כולו שלא ינסו לארץ הנה לא היה להם מה לנסות עוד להקב"ה כי הרי נתברר להם מעתה שלא יתקיים עליהם האור הגדול הזה דנהירו דעתיקא כי כבר אבדו אותו ע"י העשרה נסיונות אשר עד חטא המרגלים ואין להם מה לנסות עוד כי הרי נאבד ונסתלק מהם. וכן אמר להם משה רבינו ע"ה. בפ' שלח י"ד מ"א מ"ב. למה זה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלח אל תעלו כי אין ה' בקרבכם. והרי לא היה להם מה לנסות עוד להקב"ה. כי מקודם היה עומד מוכן שע"י האתערותא דלתתא בהאמונה והביטחון יסבבו עליהם הקיום דאור הגדול דנהירו דעתיקא. שיתגלה ויאר להם מעילוי לעילוי ויתוקנו מתיקון לתיקון ע"ד התיקון הנצחי דלעתיד. אך מאחר שלא עמדו בזה והיו תמיד מסופקים והלכו בנסיון עד עשרה פעמים. הנה אבדו מעתה הקיום דאור הזה עליהם עד לעתיד לבוא. ולכן לא נזכר עוד בתורה לשון נסיון מהם. כי לא ניסו עוד כי הרי לא היה להם מעתה מה לנסות. וזהו מה שלא חשב המשנה רק עשרה נסיונות לבד והם כולם עד החטא דמרגלים. כי כל החטאים אשר אחר החטא דמרגלים לא היה בהם החטא דנסיון כלל כי אותן שנכשלו בהם הרי הוא חטא ממש ולא נופל עליהם שם נסיון כלל. ואותן שלא נכשלו הרי היו צדיקים גמורים. וגם אותן שנכשלו הרי היו ג"כ רק קצתם וגם נענשו תיכף ולכן לא חשב המשנה רק העשרה נסיונות לבד. אשר עליהם נאמר וינסו אותי זה עשר פעמים והם כולם רק עד חטא המרגלים. ואין הכוונה על החטאים עצמן כי הם היו רק קצתם או מחמת לחץ ודוחק אשר אין אדם נתפס על זה. אלא הקלקול והפגם אשר מזכיר הכתוב הוא רק את הנסיון לבד אשר היה בזה. והיה הנסיון מרובם ככולם וכמו שהעידה התורה ואמר וינסו אותי זה עשר פעמים וכן הרי נגזרה הגזרה בשביל זה על כולם. ודי בזה:

והנה ע"פ דרכינו למדנו שגם בחטא המרגלים. הנה לא נכשלו בעיקר החטא אלא ג"כ רק קצתם לבד. אבל רובם היה כל החטא בזה ג"כ רק במה שלא מיחו ושתקו והיה שתיקתם בכוונה ובדרך נסיון וכנ"ל. וזהו מה שאמר הכתוב וינסו אותי זה עשר פעמים. ולא הזכיר את עיקר החטא גופא. משום דבזה. לא נכשלו גם בחטא דמרגלים אלא רק קצתם ולכך לא הזכיר את החטא דנסיון כי בזה נכשלו כולם. שהרי נגזרה הגזרה בשביל זה על כולם וכמ"ש וינסו אותי כו' אם יראו את הארץ כו' אבל בעיקר החטא גופא הנה לא נכשלו גם בזה רק קצתם לבד. והגם שכתוב שם. י"ד א' ב'. ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו כו' וילונו על משה ועל אהרן כל בני ישראל ויאמרו כו'. אך הוא ע"פ מה שאמרו עב"ז י"ח א'. כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נענש עליו. ואמרו בשבת נ"ד ב' פרתו של ראב"ע היתה יוצאה ברצועה כו' לא שלו היתה אלא של שכינתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו. וע"ש עוד נ"ה א'. ובפרט כאן אשר היה שתיקתם בכוונה ובדרך נסיון כנז' לכן מייחס את החטא על כולם וכן נענשו כולם. אבל באמת הנה עיקר החטא גופא לא היה אלא רק מקצתם לבד גם בחטא המרגלים

ולכך לא נזכר בכולם אלא רק הנסיון ועל זה נגזרה הגזרה על כולם משום שלא מיחו והיה שתיקתם בכוונה ובדרך נסיון וכנ"ל בכל דברינו:

והנה כבר כתבנו כי כל מה שניסו להקב"ה בכל העשרה נסיונות הנ"ל היה זה משום שלא האמינו בעצמם שהם כדאי לזה והרי היה כ"ז ע"ד היראה שמא יגרום החטא וע"ד שאמר אברהם אבינו ע"ה במה אדע כי אירשנה ואמרו רז"ל תענית כ"ז ב' אמר אברהם לפני הקב"ה רבש"ע שמא ישראל חוטאין לפניך ואתה עושה להם כו' וכן ע"ד יעקב אבינו ע"ה שהיה ירא מפני עשו מטעם שמא יגרום החטא. וע"ד סרבנותו של משה רבע"ה שהיה מסרב ללכת בשליחותו של הקב"ה והיה סרבנותו ג"כ מחמת יראת החטא והבין וידע שאינו עדיין גאולה שלימה וכנ"ל ענף ד' סי' ד' ה' בארוכה ע"ש. אמנם בכל אלו הקדושים הרי היה כ"ז רק קודם שראו חסדו וטובו של הקב"ה בכל אלו הענינים והיה יראתם שמא החטא מעכב. אבל דור המדבר הרי כבר ראו חסדו וטובו ית"ש בהמכות דמצרים ובכל עיקר הגאולה הגם שהיו ערם ועריה וכן הניסים דקריעת ים סוף. ולכן בהם הנה היה קלקול גדול על נסותם את ה' פעם אחר פעם עד עשרה פעמים ולא עוד אלא שנסיונם גופה הרי היה ע"י חטא והוא במה שלא מיחו בעוברי עבירה וכנ"ל ולכן היה נסיונם חטא גדול ונסתלק ונאבד מהם עי"ז כל טוב שהיה מוכן להם:

אמנם הוא כי הנה גם אחר כ"ז הנה יש באמת זכות גדול על ישראל ג"כ מטעם ב' דברים העולים שניהם בקנה אחד. א' הוא כי המקום היה גורם להם. והוא ע"ד שאמרו סנהדרין ק"ו א'. וישב ישראל בשטים. שנתעסקו בדברי שטות. עוד שם מאי לשון רפידיים שריפו עצמן מדברי תורה. וכן הוא ע"ד מה שנאמר ויקרא שם המקום מסה ומריבה וכן ויקרא את שם המקום ההוא קברות התאוה. כי בכל חטא וחטא היה המקום גורם להם כי הזוהמא והטומאה והרע שהיה שוכן באותן המקומות זהו אשר גרם להם התגברות היצ"ר רח"ל. נגד דעתם ורצונם. והוא כמ"ש בזה"ק בשלח דף ס' ע"א. אמר ר' שמעון עד דהוו אזלי במדברא אתגלי עלייהו רשותא אחרא דשאר עמין ההוא דשליט במדברא. ואערעו בהו תמן כו'. הה"ד ויבואו מרתה כו' כי מרים הם. והוא כמ"ש בפ' תצוה קפ"ד א' דלכך הוליכם הקב"ה במדבר דאיהו אתר ושלטנו דס"מ חייבא דאיהו דיליה בגין לתברא תוקפיה וחיליה ולכתתא רישיה כו' ע"ש ולכן בכמה מקומות אשר היה שם שריית הס"מ גדול מאד הנה נכשלו על ידו. וכן הוא הוראת שמותם כמו מרה רפידיים שטים וכנז' כי נקראו בשמות הללו ע"ש הטומאה והזוהמא והרע שהיה שורה שם וזהו אשר גרם להם בכל מה שנכשלו:

ענין השני הוא כי הנה ידעו ישראל היטיב את הסוד דקריעת ים סוף וב' הנשיכין אשר כתבנו לעיל ענף ב' ג' ע"ש בארוכה והרי ידעו את סוד לידת הדינין אשר נתחדשו אז ג"כ ועל זה היו ישראל בפחד ובדאגה תמיד מאחר שידעו שנתחדש בשבילם דינין חדשים ג"כ ולכן בכל עת שקרה להם עת לחץ ודוחק הנה באו בתלונה תמיד. וכמו במרה וילונו העם וכן ברפידיים וירב העם וכן קודם שניתן להם המן וילונו כל עדת בני ישראל וכן בעת שחזרו המרגלים והוציאו דבה על הארץ וילונו על משה ועל אהרן. ונאמר דברים א' כ"ח. אנא אנחנו עולים אחינו המסו את לבבנו. כי כאשר היה קרה להם עת לחץ ודוחק היו סבורים שימוגו בזה כי הוא מהדינין דנשיכין שיתגבר עליהם עד כליה רחמ"ל. והגם שהרי ראו את כל הגילויים הגדולים דשפעת החסדים ג"כ מכל הזיו והנועם דטוב הצפון שנולדו ונתחדשו בשבילם בליל ז' של פסח בסוד קריעת ים סוף וכנ"ל ענף ב' סי' י"א כי נולדו ונתגלו אז כל טוב הצפון דתקות חמדת ישראל כולו. אך מאחר שידעו את הענין דב' הנשיכין שהוא לידת דדינין חדשים ג"כ. וכדי לחדש עי"ז את כח הבחירה אשר בזה תלוי כל השכר והעונש. וכמו שבארנו כ"ז לעיל ענף ב' סי' בג"ד ע"ש. הנה היו ביראה ופחד תמיד שמא יגרום החטא וימכו בעונם רח"ל. ולכן בכל עת צער ודוחק היו באים במריבה ותלונה למה זה הוציאנו ממצרים:

אמנם הנה על זה אמר הכתוב. ישעיה נ"ה. כי לא מחשבתי מחשבותיכם כו' כי גבהו כו'. ובירמיה כ"ט. י"א. כי אנכי ידעתי את המחשבות אשר אנכי חושב עליהם נאום ה' מחשבות שלום ולא לרעה (ר"ל שגם לידת הדינין שנתחדש אז. הם באמת ג"כ לא לרעה. רק) לתת לכם אחרית ותקוה. והיא ע"פ מה שבארנו לעיל ענף ג' סי' ב' ע"ש ותבין. והעיקר הוא כי כל הדינין כולם. הם עצמן יתהפכו לעתיד לשלהובין דרחימו ועל ידיהם גופא יתגלה אז כל טוב הצפון. וכמו שמתבאר סוד הדברים בזה לעיל דרוש ד' וכן

בספר הקדו"ש שער ו'. והרי היה כל לידת הדינין ג"כ רק לאחרית ותקוה. והנה על כ"ז מתרעם הכתוב תהלים ק"ו ואמר אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך כי לא השכילו לדעת על כל סוד לידת הדינין שהוא רק לטובתם והיו ביראה ופחד תמיד שמא יגרום החטא והיו באים בתלונה וגם הצדיקים שבהם אשר לא באו בתלונה הנה נכשלו הם ג"כ מה שבאו בניסיון ועי"ז לא מיחו בעוברי עבירה וכנ"ל סי' א' (והוא מה שנודע כי גם במעשה העגל הנה לא מיחה אלא חור בלבד וכמ"ש סנהדרין ז' א'. וכן הוא בשמו"ר פ' מ"א סי' ז' ויק"ר פ"י סי' ג' ובכ"מ. אמנם במדרש בהעלותך סי' כ"א מבואר שגם הע' זקנים מיחו בהם ג"כ. ומשמע כי מדרשים חלוקים הם וע"ש סי' כ"ד. אבל עכ"פ הוא כי שאר כל ישראל הנה לא מיחו בהם. והוא מטעם נסיון וכנ"ל סי' א').

והנה הלכו בניסיון פעם אחר פעם עד עשר פעמים והגיע החטא עד הכתר שהוא מחשבה סתימאה מוחא סתימאה שהוא א"א וע"ד החטא דאדם הראשון. וכמ"ש בתיקונים תיקון ס"ט קי"ח ב'. במחשבה איהי י' עליה אתמר וינסו אותי זה עשר פעמים. ושם בתיקון ס"ד ק"י סע"ב. דהוו ישראל עבדין מעשה אבותיהם בידיהם. ואמרו בזה"ק בראשית כ"ח א'. אמר ר' אלעזר והא מאן יהיב עובדא דאדם בישראל ובמשה [כי משה רבינו ע"ה היה מסוד הזיהרא עלאה דאדם הראשון אשר נסתלק ממנו ע"י החטא ואלו שלא חטאו ישראל והיה נכנס משה לארץ היה עומד מוכן שיחזור מאז העולם לתיקונו כמו קודם החטא אבל ע"י העשרה נסיונות שניסו להקב"ה הגיע הפגם עד המחשבה מ"ס. וכמו החטא דאדה"ר כמבואר בתיקונים שם. ונאבד מהם משרבע"ה שהוא הזיהרא עלאה וכמו המאורע דאדה"ר]. והשיב לו ר' שמעון. כי הוא בסוד מגיד מראשית אחרית. כי המאורע דאדה"ר והמאורע דמשרבע"ה עם דור המדבר הם באמת שניהם ענין אחד. אלא שזה בכלל וזה בפרט כי אדה"ר הרי הוא כלל כל הנשמות כולם. והיה תחילת בריאתו ומדרגתו ברום גבוהים. ע"ש סוף מעשה במחשבה תחילה. וכן היה אח"כ בפרט. בעת שנעשו ישראל לחלק ה' עמו הנה העלה אותם על גפי מרומי קרת וכמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים וכן ירכיבו על במתי ארץ. והוא ג"כ בסוד סוף מעשה במחשבה תחילה. וכן ע"ש יסודם ותכליתם. כי יסוד כל הבריאה כולה ויסוד ישראל הנה הם בהאור הגנוז. אשר משם הוא הזיהרא עלאה דאדה"ר ומשרבע"ה. שהוא שורש ישראל וסיבתם. וכן שם הוא תכליתם אשר לעתיד לבוא. ולכן נתגלה להם בתחילה. כדי שיידעו מה שהם ומה שהוכן להם. אך לא שמחו בו הרבה ונסתלק מהם תיכף. כי בזה הודיעם ונתברר להם שרצונו ית"ש הוא. שיסובב את גילוי עוליהם ובהם. רק ע"י מעשיהם ומאורעותיהם. וכל מה שאירע לאדה"ר ולישראל הנה הוא הכל מסוד עומק מחשבתו ית"ש העמוקה והנעלמה והם הכל מסוד מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם. כמ"ש במדרש תנחומא פ' וישב פסוק ויוסף הורד מצרימה. ע' לעיל דרוש ד' ענף י"ז י"ח. בארוכה. ושם ענף כ"ו סי' ב'. כי הכל הוא באמת רק בגזרה ממנו ית"ש. וכמו שאנו רואין שכבר נגזר על כל זה מאז ומקדם. וגם נכרת ברית על כ"ז. והוא ברית בין הבתרים. ששם הראה הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה כל הד' גליות מהד' מלכיות. וכמבואר בבראשית רבה פ' מ"ד סי' ט"ו וסי' י"ז (והד' מלכיות הם בפרטות שמונה והם. בבל כשדים. מדי פרס. יון מוקדון. ישמעאל אדום. כמ"ש במדרש תהלים מזמור ו' סי' ב' ע"ש) וכן נרמז אלו הד' גליות גם ביום ראשון דמעשה בראשית והוא בפסוק והארץ היתה תוהו וכמ"ש בב"ר פ"ב סי' ד'. והרי לנו שהוא גזירה כבושה מאז ומקדם והוא מכבשי דרחמנא ובסוד כך עלה במחשבה לפני. וכן אמרו בב"ר ס"פ ע"ז בפסוק ויגע בכף ירכו. נגע בצדיקים ובצדיקות בנביאים ובנביאות כו' ואיזה זה. זה דורו של שמד. וכן עד"ז במשה רבינו ע"ה בעת מראה הסנה. הנה גילה לו הקב"ה כל הגזירה דשעבוד מלכיות. וכמ"ש ברכות ט' ע"ב. אהיה אשר אהיה. א"ל הקב"ה למשה. לך אמור להם לישראל. אני הייתי עמכם בשעבוד זה. ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכיות. והרי מבואר מכ"ז כי כל הגליות כולם וכל המאורעות כולם אשר עברו על אבותינו ועלינו עד ביאת המשיח הנה הם כולם בגזרה מאז ומקדם. ומה שנעשה ונתהוה כל מאורע רעה וכל צער ותלאה ע"י איזה חטא ועון רח"ל. ואמרו שבת נ"ה ע"א אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון. ע' לעיל דרוש ד' ענף י' סי' ג'. הנה הוא הכל בסוד נורא עלילה על בני אדם. וכמ"ש במדרש תנחומא פ' וישב הנז'. והם כולם מנפלאות תמים דעים ית"ש אשר לו נתכנו עלילות ועל כל זה נאמר. מאד עמקו מחשבותיך. ושם מ'. נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. וכן ירמיה כ"ט. כי אנכי

ידעתי את המחשבות אשר אנכי חושב עליכם כו' וכנ"ל. ואין לידע ערכה ואין להבין דרכה. וצדיק באמונתו יחיה:

וסוד הדברים הוא. ע"פ מה שאמרנו לעיל דרוש ד' מענף י"ז והלאה כי כל המאורעות כולם אשר בעוה"ז וכל העונשים כולם אשר בעולם הנפשות שהוא לאחר מיתה. הנה הם כולם להוציא את כל תוקף הדינין מן הכח אל הפועל. וע"י העונשים הנה הם מתצרפים כולם ומתלבנים מכל הזוהמא חלאה וצחנה. ויעשו הם עצמם לרשפי אש שלהבת יה שלהובין דרחימו דינין דקודשא. ויהיו הם עצמן סיבת כל טוב הצפון יין המשומר בענביו ושכר כל עוה"ב. אך אלו שזכינו שיעשה כ"ז ע"י תורה ומעשים טובים וע"י כפיית הייצ"ר מגיבורי כח עושי דברו. וכן בענינינו בדור המדבר אלו שעמדו בכל העשרה נסיונות. להיות לבם ונפשם בהאמונה והביטחון לה' תמיד וכנ"ל ענף ד'. הנה אז היו מתמתקים כל הדינין אשר נולדו ונתחדשו בליל ז' של פסח בסוד קריעת ים סוף היו מתמתקים ומתבסמים מאז. להעשות לדינין דקודשא ולשלהובין דרחימו. והיה עומד עליהם הגילוי דאור הגנוז שהוא הנהירו דעתיקא. ע"י משרבע"ה. אשר כבר זכו אליו בברית אבות מעת הגאולה. ואח"כ במתן תורה אם שהיו זוכים להלוחות הראשונות היה נקנה בהם אותו האור לקנין עולם והיה נעשה עצמותם זך ומצוחצח בדיוקנא דמלאכין עלאין דלעילא. וכמ"ש בזוה"ק משפטים קיד רע"א. כי היה נעשה גופם מאז כמו לאחר התחייה דלעתיד. וכן היה מתתקן על ידיהם העולם כולו מתיקון לתיקון ומעילוי לעילוי וכמו התיקון דלעתיד. אבל מאחר שלא זכו לכ"ז ולא עמדו בנסיונם וניסו להקב"ה פעם אחר פעם עד עשרה פעמים והגיע הפגם עד המחשבה שהיא י'. כי כל חטא האדם הוא מגיע לפי מדרגתו ושורשו ולכן לפי מדרגתם הגיע החטא עד המ"ס וכמו החטא דאדה"ר. ועי"ז הנה נסתלק ונסתם מהם האור דאי"ן. ור"ל שנתמעט ונתצמצם והיה עומד עליהם מאז ולהלאה רק בהעלם גדול. ע' פ' תשא קצ"ג סע"ב קצ"ד ע"א. וכל הג' מתנות דמן ובאר וענני כבוד שהיה נשאר להם כבתחילה. הרי היו רק בזכות משה אהרן ומרים. אך עכ"ז הנה אילולא החטא דמי מריבה והיה נכנס משה לארץ היה עדיין האפשרית להחזיר התיקון כמקדם והיה מתתקן העולם מתיקון לתיקון מעת ביאת הארץ ולהלאה. אבל מאחר שנאבד מהם גם את זה ונסתלק מהם משה רבינו ג"כ. הנה אי אפשר עוד להשיב את העולם לתיקונו אלא רק בצירוף כל המאורעות כולם אשר מאז ולהלאה עד ביאת המשיח. וכל הנסים גלויים אשר נעשה אח"כ בביאת הארץ ובבנין בית המקדש היה ג"כ רק באור המצומצם ולכך לא ניתן להם אלא רק ארץ ז' אומות. ולא עשרה אומות כהבטחתו ית"ש בברית בין הבתרים. ע' רש"י שם פסוק י"ט והוא במדרש ב"ר פ' מ"ד סי' כ"ז. והם קיני קניזי וקדמוני שהם אדום עמון ומואב. שלא ניתן להם עד לעתיד לבוא. כי לא היה זה עדיין ירושה שלימה ולא גאולה שלימה משום שנסתם מהם הגילוי דאור הגנוז מעת פטירת משרבע"ה ולא יוחזר לנו מעתה אלא רק בביאת המשיח. והוא ג"כ רק ע"י סוד ברית אבות וישראל שהוא בתר"ך עמודי אור אשר ברישא חוורתא רישא דאי"ן. והוא מה שנאמר יחזקאל ט"ז ס' וזכרתי אני את בריתי אותך כו' והקימותי לך ברית עולם. ובזה נשלם דברינו בדרוש זה:

(עוד עיין מה שנכתב בזה בח"א סימן י"ט אות ו', ובח"ב סימן ב' פרק ב' אותיות ב' ג' ופרק ג' אות א', וסימן ד' אות ג':

וועד העולמי לתיקון חטא המרגלים